

EKONOMİ POLİTİK

Erinç Yeldan, 19 Şubat 2020

Ayvalık'ta Halkın Çevre Direnişi

Milli Parklar statüsü içinde bulunan *Ayvalık Adaları Tabiat Parkı*, 19 bin hektarlık alanı kapsıyor. Türkiye'nin en büyük "tabiat parkı" olma özelliğini taşıyan alanda kuzey Ege'nin bakir koyları, Cunda adası ve irili ufaklı 23 ada yer alıyor. Tabiat parkında bölgeye özgü kızılçam ağaçları ve endemik bitki türleri, Kızıldeniz'in derinliklerinde görülen kırmızı mercanlar ve diğer deniz canlıları yaşıyor.

Ayvalık halkı yaklaşık bir aydır Tabiat Parkı içerisindeki Pınarboğazı ile Dalyan kıyılarının Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından ihale yoluyla 20 seneliğine kiralanmasını ve yapılaşmaya açılmasını sağlayacak çevre katliamına karşı direniyor. Bir oldu bittiye getirilerek, kuzey Ege'nin bu doğa harikasının arsa spekülatörlerinin rant hırslarına terk eden ihale girişimlerine karşı **Ayvalık Tabiat Platformu** tarafından başlatılan imza kampanyasında 20 bin imza toplandı (ilçenin, etrafındaki beldelerle birlikte, kış nüfusu 70,720!). Bu direniş karşısında 11 Şubat'ta yapılması planlanan ihale önce 25 Şubat'a ertelendi; sonra da iptal edildiği duyuruldu. Ancak, Ayvalıklılar söz konusu imar tehdidine el veren "*Kamulaştırma Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun*" toptan geri çekilmedikçe henüz kalıcı bir zafer elde edilmiş olmadığının bilincindedir.

Gündemi *Ayvalık Destek Tasarım Akademisi* kurucu ve yöneticisi, değerli dostum, **Ali Akdamar** özetledi. Katkıları bu haftaki *Ekonomi Politik*'e taşıyorum:

Kamusal alanın rant değeri yüksektir. Yöneticiler bu alanları kamunun yararına yapılacak işlere sermaye yapmak amacıyla başkalarının imtiyazına verirler. Bu şu demek, kamunun değerli bir mülkünü, sözümlerine ona kamuya kaynak yaratmak için başkalarına devretmek. Bu devrin diğer bir nedeni de siyasi rant sağlamaktır. Seçim sürecinde verilmiş sözleri yerine getirmek veya bir sonraki seçimin finansmanını sağlamak olabilir.

Sonuç olarak halkın kullanımına açık olması gereken bu yerler, kişi veya kurumlara devredilir ve halk buralardan ancak para ödeyerek yararlanabilir.

Ayvalık'ta yaşanan olay da basitçe böyledir. Yerel yönetimlerin, Büyükşehir belediyelerinin ve bizzat hükümetin kendisinin sorumluluğundaki kamuya ait sahiller, kamplar, kişilere, kurumlara devredilmiştir. Yıllar içinde kanıksanan bu durum, giderek yaygınlaşmaktadır. Kentin merkezindeki kıyıları, kafelere, lokantalara, otoparklara, büfelere, taksi duraklarına bırakılmaktadır. Meydanlar, alanlar, parklar, kırlar, plajlar sosyalleşme ve halkın birbirini tanıma alanlarıdır. Bu alanların sermayeye devrinin ortaya çıkardığı sorunsal, insanların kamusal alandan çekilerek evlerine kapanmaları ve bireyselleşmeleridir. Hemşerilik olgusu yerini ötekileştirmeye ve şovenizme bırakır. İnsanın çevreyle bağlantısını koparır.

Şimdi yaşanan durumun farkı ise, söz konusu mülklerin Ayvalık Adaları Tabiat Parkı içinde yer almasıdır. Yıllara yayılan bu kavga sabırlı bir iktidarın, yavaş yavaş, hissettirmeden, unutturarak amacına ulaşma politikası karşısında, uyumayan halkın karşı karşıya gelmesidir. Her ne kadar azınlık olsa da duyarlı bir kesim bu tuzağa düşmemiştir. Belediyenin desteği ile, partiler, sivil toplum kuruluşları, meslek kuruluşları ve halk meydanlara dökülmüş, kararlılığını yüksek sesle dile getirmiştir. Bu ses şimdilik ihalenin iptalini sağlamıştır.

Ayvalık belediye Başkanlığının paylaştığı bilgilere göre, “30.03.1995 tarih ve 95/6717 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile *Ayvalık Adaları Tabiat Parkı* olarak belirlenen alan, 21.04.1995 tarih 22265 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak ilan edilmiştir. İzleyen süreçte, 2004 yılında onaylanan *Gelişme Planı* ile sadece Park içinde belli bölgelerde Günübirlik Kullanım Alanı oluşturulabileceği genel olarak belirtilmiştir. Bu alanların hangi noktalar olacağı, kapsamı, mahiyeti, kullanım koşulları, süresi, devir koşulları ve şekli bu düzenlemede olmadığı için bu hususları açıklamak üzere 20.08.2009 onaylı Ayvalık Adaları Tabiat Parkı 1/25000 ölçekli Revizyon Planı çıkartılmıştır. Ancak söz konusu Revizyon planının Günü Birlik Kullanım Alanlarına dair düzenleme getiren hükümleri de dahil olmak üzere tamamı Danıştay 6. Dairesi'nin 25.12.2003 tarihli ilamı ile iptaline karar verilmiştir. 2009 yılından iptal olunan bu revize plandan sonra yeni bir revize plan oluşturulmamış, iptal olunan hususlar yasal düzenlemeden yoksun ve plansız duruma düşmüştür.”

Dolayısıyla, yaratılan hukuki boşluk fırsat bilinerek Ayvalık'ta bir oldu bitti yaratılmaya çalışılmaktadır. 2009 yılında Danıştay kararıyla kazanılan haklar, bugün hiçe sayılarak, hükümetin ve arsa spekülörlerinin gaspına uğratılmaya çalışılmaktadır. Yasayı hiçe sayan bu davranışın asıl hayret verici yanı “vicdanın” uykuya dalmasıdır. Son derece değerli bir doğa parçasını, birileri kazanç sağlasın diye heba etmek ancak vicdansızlıkla ifade edilebilir. Bu vicdansızlık karşısında duracak tek güç, bilinçtir. Ancak bilinçli bir toplumun topyekün protestoları, bu rantiyelere engel olabilir.

Yasaları hiçe sayan, etik değerleri göz ardı eden yöneticilere, rant sağlayıcılara dur demenin yolu bireylerin iyi niyetli, iradeli, bilinçli olmalarıyla olasıdır. Çünkü çevrecilik bir “*iyi niyet ve irade disiplini*dir”.